

بررسی آگاهی و عملکرد دانشجویان دختر دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در رابطه با عوامل خطر، تشخیص زودرس و روش های پیشگیری از سرطان پستان

سپما ترکی زاده^۱ زهرا سلطانیان^۱ نسرين داوری دولت آبادی^{۲*}

۱. دانشجوی کارشناسی، فناوری اطلاعات سلامت، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.
۲. استادیار، مدیریت اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

مجله اطلاع رسانی پزشکی نوین؛ دوره سوم؛ شماره اول؛ بهار و تابستان ۱۳۹۶؛ صفحات ۳۱-۲۴

چکیده

مقدمه: سطح آگاهی افراد موجب تغییر نگرش آنان شده و بر رفتارهای خودمراقبتی شامل پیشگیری و تشخیص زودرس تأثیر می‌گذارد و در نهایت باعث کاهش مرگومیر افراد می‌شود. مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین میزان آگاهی و عملکرد دانشجویان دختر دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی بندرعباس در زمینه سرطان پستان انجام گرفت.

روش ها: در این پژوهش مقطعی، است که ۲۵۳ نفر از دانشجویان، به روش تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری شامل پرسش‌نامه‌ی استاندارد بود که روایی و پایایی آن در مطالعه‌ی دیگر تأیید شده بود. جهت تحلیل داده‌ها از نسخه ۱۹ نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بیشتر افراد (۶۱ درصد) نمره آگاهی متوسط داشتند. ۷۴/۳ درصد دانشجویان از علائم هشداردهنده سرطان پستان آگاهی داشتند. نیمی از افراد (۵۱ درصد) از روش خودآزمایی پستان آگاهی داشتند ولی فقط ۳۷ درصد از افراد یک بار در ماه به طور منظم این خودآزمایی را انجام می‌دادند و ۴۱/۶ درصد از افراد یک بار در سال برای معاینه به پزشک مراجعه می‌کردند. سهل‌انگاری (۳۴/۶ درصد)، بیشترین علت عدم انجام خودآزمایی پستان و نداشتن احساس مشکل (۲۹/۲ درصد)، بیشترین علت عدم مراجعه به پزشک بود.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به پایین بودن سطح آگاهی دانشجویان در مورد روش‌های تشخیص زودرس سرطان پستان توصیه می‌شود که دست‌اندرکاران خدمات بهداشتی درمانی و اساتید دانشگاه در جریان این امر قرار گرفته و راهکارها و برنامه‌های آموزشی مناسبی در راستای افزایش سطح آگاهی و عملکرد دانشجویان دختر، در نظر گرفته شود.

کلیدواژه‌ها: آگاهی، دانشجویان سرطان پستان، تشخیص زودرس.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۵/۱۱/۲۴ اصلاح نهایی: ۹۶/۰۵/۱۰ پذیرش مقاله: ۹۶/۰۵/۲۳

ارجاع: ترکی‌زاده سپما، سلطانیان زهرا، داوری دولت‌آبادی نسرين. بررسی آگاهی و عملکرد دانشجویان دختر دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان در رابطه با عوامل خطر، تشخیص زودرس و روش‌های پیشگیری از سرطان پستان. مجله اطلاع رسانی پزشکی نوین. ۱۳۹۶؛ ۳(۱): ۳۱-۲۴.

مقدمه:

سرطان پستان رایج‌ترین بدخیمی نئوپلاستیک زنان در دنیا است [۳]. رایج‌ترین نوع سرطان پس از سرطان پوست و دومین علت مرگومیر زنان بعد از سرطان ریه در ایالات متحده آمریکا به شمار می‌آید [۴، ۵].

سرطان یکی از بیماری‌های غیرواگیر است که باعث مرگ تعداد زیادی از افراد می‌شود [۱]. همچنین امروزه به عنوان یکی از بیماری‌ها و مشکلات عمده در عرصه‌ی علوم بهداشتی درمانی محسوب می‌شود [۲].

نویسنده مسئول:

نسرين داوری دولت‌آبادی

استادیار، مدیریت اطلاعات سلامت

دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی هرمزگان، بندرعباس، ایران.

تلفن: ۹۸۹۱۷۷۶۹۵۹۱+ پست الکترونیکی: davarinn@gmail.com

به کمک برنامه‌های پیشگیری و غربالگری در کشورهای توسعه‌یافته باشد که این امر نشان‌دهنده کاربردهای اثربخش این برنامه‌ها در کنترل سرطان پستان می‌باشد [۱۹]. اما متأسفانه هنوز این روش‌ها به طور قاطع و جدی از طرف اغلب پزشکان و همچنین زنان در بیشتر مراکز درمانی کشورهای در حال توسعه مورد استفاده و استقبال قرار نمی‌گیرد [۸].

در مطالعه انجام‌شده و همکاران در شهر یزد، ۸۰/۲۵ درصد زنان مورد بررسی هیچ وقت معاینه بالینی پستان را انجام ندادند و شایع‌ترین موانع مراجعه‌ی زنان جهت انجام این معاینه عدم آگاهی از وجود چنین معاینه‌ای، بی‌اطلاعی از وجود مراکز جهت انجام آن و نداشتن سابقه‌ی مشکل پستان گزارش شده است [۶]. به نظر می‌رسد که کمبود آگاهی‌های زنان جامعه ایرانی نسبت به عوامل خطر، علائم و نشانه‌ها و فواید اجرای روش‌های غربالگری و نحوه عملکرد کلینیک‌های بهداشتی و درمانی مربوط به سرطان به خصوص سرطان پستان ناشی از عدم وجود برنامه‌های پیشگیری از سرطان پستان می‌باشد [۲۰]. سابقه خانوادگی سرطان پستان، رژیم غذایی پرچرب، چاقی، الکل، افزایش طول دوران حاملگی، سابقه‌ی مشکل قبلی در پستان مقابل، یائسگی در سنین بالای ۵۵ سال، اولین زایمان در سن بالای ۳۵ سال و عواملی از این قبیل، از جمله عوامل خطری هستند که در هنگام گرفتن شرح‌حال باید مورد توجه واقع شوند [۲۱]. خودآزمایی پستان، باید به عنوان یک روش مخصوص مورد اطمینان در کشورهایی که سرطان پستان یک مشکل شایع است توسعه یابد [۲۲]. متأسفانه به علت ناقص بودن برنامه‌های کامل پیشگیری از سرطان در ایران، اطلاعات دقیق و درستی از سطوح آگاهی، نگرش و عملکرد این قشر از جامعه نسبت به سرطان‌ها در دسترس نیست. بنابراین در صورتی که آموزش خودآزمایی پستان طبق اصول صحیح و به موقع باشد، موارد غیرطبیعی احتمالی زودتر کشف و گزارش می‌شود و بدین ترتیب به راحتی می‌توان از پیشرفت بیماری جلوگیری نمود.

از آنجایی که دانشجویان دختر دانشگاه‌های علوم پزشکی، از جمله گروه‌های آگاه و موثر زنان در زمینه مسائل بهداشتی و مراقبتی خواهند بود و آگاهی، نگرش و عملکرد ایشان علاوه بر اینکه بر زندگی شخصی خودشان تأثیرگذار خواهد بود، می‌تواند به میزان چشمگیری بر زندگی سایر زنان جامعه نیز تأثیرگذار باشد؛ پژوهشی به منظور تعیین آگاهی دانشجویان دختر دانشکده پرستاری، مامایی و پیراپزشکی بندرعباس در رابطه با عوامل خطر، تشخیص زودرس و روش‌های پیشگیری از سرطان پستان انجام شد.

این سرطان نه تنها سلامت زن، بلکه هویت جنسی و سلامت روانی - اجتماعی وی را نیز به مخاطره می‌اندازد [۶، ۷]. در ایالات متحده تقریباً از هر ۸ نفر زن، یک نفر در طی دوران زندگی خود به این سرطان مبتلا می‌شود [۱]. در آمار ثبت موارد بدخیم گزارش شده از وزارت بهداشت و درمان در سال ۸۶، سرطان پستان ۲۵ درصد سرطان‌های خانم‌ها در ایران بوده است. شایع‌ترین سن سرطان پستان در ایران ۶۰-۴۱ سال است. ۳۴/۳ درصد از موارد سرطان پستان زیر ۴۰ سال اتفاق می‌افتد. در جوامع غربی سن متوسط سرطان پستان ۶۲ سال است و شیوع موارد سرطان پستان زیر ۴۰ سال، ۶ درصد بیان شده است [۸]. این مطلب بیانگر این است که سرطان پستان در زنان ایرانی در مقایسه با زنان کشورهای غربی حداقل یک دهه زودتر بروز می‌کند [۱۰، ۹]. از آنجا که نمی‌توان مطلقاً از ایجاد سرطان پستان جلوگیری کرد، مناسب‌ترین روش مقابله با این سرطان، تشخیص زودرس و درمان آن است [۱۱].

در زمینه سرطان پستان پیشگیری شامل مواردی چون خودآزمایی پستان، معاینه کلینیکی و ماموگرافی می‌باشد [۱۲]. تشخیص در مرحله اولیه بیماری به زنان این فرصت را می‌دهد که درمان انتخابی سریع‌تر داشته و شانس بالاتری برای بقا داشته باشند [۱۳]. بنابراین با پیشگیری و استفاده از غربالگری، میزان مبتلا شدن به سرطان و مرگ‌ومیر ناشی از آن کاسته می‌شود [۸]. همچنین مطالعات نشان داده که آگاهی زنان نسبت به روش‌های پیشگیری از سرطان پستان برای انجام غربالگری و درمان سرطان، موثر است [۱۴، ۱۵]. معاینه پستان توسط خود شخص (BSE: Breast Self-Examination) به صورت ماهیانه، یکی از راه‌های ساده، مقرون به صرفه و صحیح است که با مشارکت فرد انجام می‌شود و به تجهیزات و کارکنان متخصص نیاز ندارد. در صورت معاینه ماهیانه توسط خود شخص و در زمان مناسب توسط پزشک و ماموگرافی می‌تواند از پیشرفت ۹۵ درصد موارد سرطان پستان به مراحل پیشرفته‌تر جلوگیری کرد [۱۶، ۱۷]. روش دیگر، غربالگری است که در سن ۲۰ تا ۴۰ سالگی، هر ۳ سال یکبار و از ۴۰ سالگی به بعد هر سال یکبار، توسط پزشک صورت می‌گیرد [۶].

هدف از برنامه‌های غربالگری این است که بیماری را بعد از شروع و قبل از اینکه باعث آشکار شدن علائم بالینی شود، تشخیص دهند [۸]. مطالعات موجود نشان می‌دهد که مرگ‌ومیر زنان شرکت‌کننده در غربالگری سرطان پستان تا میزان ۴۰ درصد کاهش می‌یابد [۱۸]. بروز سرطان پستان در کشورهای در حال توسعه در حدود ۵۰ درصد بروز این بیماری در جهان می‌باشد که می‌تواند ناشی از تشخیص‌های زودرس

مطالعه، سابقه سرطان در بستگان را ذکر کردند که ۲۷ درصد از آنان در اقوام درجه یک خود، سابقه ابتلا سابقه ابتلا به سرطان را داشتند. ۴۶/۳ درصد از کل شرکت کنندگان در مورد ابتلا به سرطان، ابراز نگرانی کردند.

نمره آگاهی افراد که شامل مجموع نمره دانش و نگرش افراد در رابطه با عوامل خطر، روش های پیشگیری و تشخیص زودرس سرطان پستان بود، در قالب چهار بخش بررسی شد و نتایج آن در جدول شماره یک آمده است.

با توجه به نتایج بدست آمده که در جدول شماره یک آمده است، افرادی که در محدوده سنی ۲۰-۱۷ سال بودند، بیشترین نمره آگاهی متوسط (۶۵/۱ درصد) را داشتند و در بین رشته های تحصیلی، دانشجویان گروه مامایی بیشترین نمره آگاهی متوسط (۷۸/۶ درصد) را به خود اختصاص داده بودند.

در پاسخ به سوال آیا روش انجام خودآزمایی پستان را می دانید، ۵۱ درصد (۱۳۱ نفر) گزینه بلی و ۴۹ درصد (۱۲۶ نفر) گزینه خیر را انتخاب کردند.

در بین منابع کسب اطلاعات، اینترنت (۲۹/۶ درصد) بیشترین سهم را داشته است. پس از آن به ترتیب کتب دانشگاهی (۲۸ درصد)، رسانه های جمعی (۱۸/۳ درصد)، پزشک و کادر بهداشتی (۱۳/۶ درصد)، فامیل و خانواده (۱۰/۵ درصد) راه های دیگر کسب اطلاعات در زمینه سرطان پستان بودند.

از نظر متغیرهای مورد مطالعه بین رشته های تحصیلی و نمره آگاهی افراد رابطه معناداری وجود داشت ($P=0/006$)، ولی بین سابقه فامیلی سرطان پستان و نمره آگاهی افراد رابطه معنادار وجود نداشت ($P=0/926$).

عملکرد افراد در رابطه با سرطان پستان شامل خودآزمایی پستان، معاینه توسط پزشک و ماموگرافی می باشد که با توجه به اینکه دانشجویان مورد بررسی، میانگین سنی زیر ۳۵ سال دارند و ماموگرافی در سنین بالای ۳۵ سال انجام می شود، در بخش عملکرد، به بررسی دو مورد دیگر پرداخته شده است.

امید است که نتایج حاصل از این پژوهش انگیزه ای برای استفاده در امر آموزش راه های پیشگیری از سرطان پستان و استمرار آن در سطح جامعه باشد و در راستای تشخیص به موقع بیماری و کنترل هر چه مطلوب تر آن، مفید واقع شود.

روش ها:

مطالعه حاضر یک پژوهش مقطعی است که جامعه آماری آن شامل دانشجویان دختر رشته های مختلف دانشکده های پرستاری، مامایی و پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهر بندرعباس از بهمن ۹۴ تا خرداد ۹۵ با تعداد ۷۶۸ نفر می باشد. حجم نمونه برابر ۲۵۳ نفر بود که با توجه به ریزشی که ممکن بود اتفاق بیفتد، ۲۶۰ پرسش نامه توزیع شد. حجم نمونه با فرمول زیر محاسبه شد:

$$n = \frac{Z^2 \frac{\alpha}{2} \times \sigma^2}{d^2}$$

در فرمول فوق n اندازه نمونه مورد نیاز است و Z ضریب اعتماد که از جدول توزیع نرمال استاندارد بدست می آید و σ انحراف معیار متغیر می باشند و d مقدار اشتباه مورد قبول در برآورد میانگین جامعه است.

ابزار گردآوری داده ها پرسش نامه استاندارد بود که روایی و پایایی آن در مطالعه دیگری بررسی شده بود [۲۳]. این پرسشنامه استاندارد دارای ۴ بخش بود (سوالات دموگرافیک، عملکرد، نگرش و آگاهی) شامل ۱۱ سؤال دموگرافیک، ۱۰ سؤال عملکرد، ۱۰ سؤال نگرش و ۱۰ سؤال جهت سنجش آگاهی.

نمره آگاهی شامل مجموع نمره نگرش و آگاهی است که عددی در دامنه صفر تا ۱۰ بدست می آید. اگر نمره بین ۲/۵-۰ باشد به معنی آگاهی خیلی ضعیف، نمره ۵-۲/۵ به معنی آگاهی ضعیف، نمره ۷/۵-۵ به معنی آگاهی متوسط، نمره ۱۰-۷/۵ به معنی آگاهی خوب است. بررسی عملکرد نمونه ها نیز در قالب ۱۰ سؤال در پرسشنامه مورد سنجش قرار گرفت. در انتها داده های به دست آمده با استفاده از نسخه ۱۹ نرم افزار SPSS مورد تحلیل آماری قرار گرفت.

یافته ها:

نتایج پژوهش نشان داد که از میان ۲۵۷ نفر پاسخ دهنده، ۲۱۱ نفر (۸۲/۱ درصد) مجرد و بقیه (۱۷/۹ درصد) متأهل بودند. کمترین سن، ۱۸ سال و بیشترین آن، ۳۲ سال بود. همگی افراد مورد مطالعه دانشجوی مقطع تحصیلی کارشناسی بودند. ۲۸/۸ درصد از شرکت کنندگان در

جدول شماره ۱- مشخصات دموگرافیک و مقایسه نمره آگاهی بین متغیرهای مورد مطالعه

P-value	آگاهی				تعداد کل (درصد)	متغیرهای مورد مطالعه
	خوب	متوسط	ضعیف	خیلی ضعیف		
	۶ (۲/۳)	۱۵۷ (۶۱/۱)	۸۹ (۳۴/۶)	۵ (۱/۹)	۲۵۰ (۱۰۰)	کل
۰/۲۹۳	۳ (۷/۷)	۲۵ (۶۵/۱)	۱۱ (۲۸/۲)	۰ (۰/۰)	۳۹ (۱۵/۵)	۱۷-۲۰
	۲ (۱/۲)	۱۰۱ (۵۹/۴)	۶۴ (۳۷/۶)	۳ (۱/۸)	۱۷۰ (۶۶/۱)	۲۰-۲۴
	۱ (۲/۴)	۲۷ (۶۴/۹)	۱۱ (۲۶/۸)	۲ (۴/۹)	۴۱ (۱۶/۰)	۲۴-۲۸
	۰ (۰/۰)	۲۴ (۵۷/۱)	۲۳ (۴۲/۹)	۰ (۰/۰)	۷ (۲/۷)	۲۸-۳۵
۰/۰۰۶	۰ (۰/۰)	۳۹ (۷۶/۵)	۱۰ (۱۹/۶)	۲ (۳/۹)	۵۱ (۱۹/۸)	پرستاری
	۱ (۲/۴)	۳۳ (۷۸/۶)	۸ (۱۹/۰)	۰ (۰/۰)	۴۲ (۱۶/۳)	مامایی
	۱ (۳/۳)	۱۴ (۴۶/۷)	۱۵ (۵۰/۰)	۰ (۰/۰)	۳۰ (۱۰/۷)	فناوری اطلاعات سلامت
	۱ (۲/۹)	۱۶ (۴۵/۷)	۱۸ (۵۱/۴)	۰ (۰/۰)	۳۵ (۱۳/۶)	علوم آزمایشگاهی
۰/۲۵۱	۳ (۷/۵)	۱۹ (۴۷/۵)	۱۶ (۴۰/۰)	۲ (۵/۰)	۴۰ (۱۵/۶)	رادیولوژی
	۰ (۰/۰)	۱۵ (۴۸/۴)	۱۵ (۴۸/۸)	۱ (۳/۲)	۳۱ (۱۲/۱)	اتاق عمل
	۰ (۰/۰)	۲۱ (۷۵/۰)	۷ (۲۵/۰)	۰ (۰/۰)	۲۸ (۱۰/۹)	هوشبری
	۰ (۰/۰)	۱۲۴ (۵۸/۰)	۷۶ (۳۶/۰)	۵ (۲/۴)	۲۱۱ (۸۲/۱)	مجرد
	۰ (۰/۰)	۳۳ (۷۱/۰)	۱۳ (۲۸/۰)	۰ (۰/۰)	۴۶ (۱۷/۹)	وضعیت تأهل متاهل

۴۱/۶ درصد شرکت کنندگان، به طور منظم یکبار در سال، برای معاینه پستان به پزشک مراجعه می‌کردند. ۳۳/۸ درصد از آنان اصلاً برای معاینه پستان به پزشک مراجعه نمی‌کردند. برای عدم مراجعه به پزشک، اعتقاد نداشتن به موثر بودن این روش، کمترین درصد را داشت. (جدول شماره ۴ و ۵)

۳۷ درصد شرکت کنندگان، به طور منظم یکبار در ماه، خودآزمایی پستان را انجام می‌دادند. ۱۰/۸ درصد از آنان اصلاً نسبت به انجام خودآزمایی پستان، اقدام نمی‌کردند. در بین دلایل عدم انجام خودآزمایی پستان، سهل انگاری و فراموش کردن بیشترین درصد را داشت. (جدول شماره ۲ و ۳)

جدول شماره ۴- فاصله زمانی مراجعه به پزشک برای معاینه پستان

درصد	تعداد	گزینه
۴۱/۶	۱۰۷ نفر	یک بار در سال به طور منظم
۷/۰	۱۸ نفر	به طور نامنظم با فاصله حداکثر ۳ سال
۵/۸	۱۵ نفر	به طور نامنظم با فاصله حداکثر ۵ سال
۱۱/۷	۳۰ نفر	به طور نامنظم با فاصله بیشتر از ۵ سال
۳۳/۸	۸۷ نفر	اصلاً مراجعه نکرده اند

جدول شماره ۲- فاصله زمانی انجام خودآزمایی پستان

درصد	تعداد	گزینه
۳۷/۰	۹۵ نفر	یک بار در ماه به طور منظم
۱۰/۵	۲۷ نفر	به طور نامنظم با فاصله حداکثر ۳ ماه
۲۱/۴	۵۵ نفر	به طور نامنظم با فاصله حداکثر ۶ ماه
۲۰/۲	۵۲ نفر	به طور نامنظم یک بار در سال
۱۰/۸	۲۸ نفر	اصلاً اقدامی نکرده اند

جدول شماره ۵- دلایل عدم مراجعه به پزشک برای معاینه پستان

درصد	تعداد	گزینه
۰/۷	۲	اعتقاد نداشتن به موثر بودن این روش
۲۶/۸	۶۹	سهل انگاری و فراموش کردن
۳/۹	۱۰	ترس از پیدا کردن توده سرطانی
۲۹/۲	۷۵	عدم احساس مشکل
۴/۳	۱۱	نداشتن وقت
۱۴/۸	۳۸	هزینه بالا
۱۸/۷	۴۸	همه موارد
۱/۶	۴	بدون پاسخ

جدول شماره ۳- دلایل عدم انجام خودآزمایی پستان

درصد	تعداد	گزینه
۳/۹	۱۰	اعتقاد نداشتن به موثر بودن این روش
۳۴/۶	۸۹	سهل انگاری و فراموش کردن
۵/۱	۱۳	ترس از پیدا کردن توده سرطانی
۱۹/۸	۵۱	عدم احساس مشکل
۵/۴	۱۴	نداشتن وقت
۲۷/۶	۷۱	عدم اطلاع از روش انجام آن
۰	۰	همه موارد
۳/۵	۹	بدون پاسخ

بحث و نتیجه گیری:

هدف از این مطالعه تعیین میزان آگاهی و عملکرد دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی بندرعباس در رابطه با عوامل خطر، تشخیص زودرس و روش های پیشگیری از سرطان پستان در نیم سال دوم سال تحصیلی ۹۵-۹۴ است. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که بیشتر از نیمی از افراد (۵۳٪) در مورد ابتلا به سرطان پستان نگران بودند. در حالی که انوری و همکاران وجود نگرانی را در ۵۹٪ درصد از افراد مورد مطالعه خود گزارش کرده اند. از آنجایی که سرطان پستان به عنوان تهدیدی جدی برای سلامتی و یکی از علل مهم مرگ در زنان می باشد، نیاز است که سطح آگاهی افراد در مورد این بیماری ارتقاء یابد [۸].

علیرغم اینکه در مطالعه انوری و همکاران بین سابقه فامیلی سرطان پستان و نمره دانش افراد ارتباط معناداری وجود داشت، اما در مطالعه اخیر بین سابقه فامیلی و نمره آگاهی ارتباطی معنادار وجود نداشت. البته لازم به ذکر است در نمونه های مورد بررسی در مطالعه اخیر، فقط ۷ مورد سابقه سرطان در اقوام درجه یک وجود داشت که به نظر می رسد علت را می توان در تفاوت درصد سابقه فامیلی سرطان در این مطالعه دانست. در مطالعه انوری و همکاران ۴٪ درصد و در مطالعه حاضر ۲٪ درصد سابقه سرطان در اقوام درجه یک گزارش شد. در کشورهای در حال توسعه، سرطان پستان به علت شیوع بالا، به عنوان تهدید جدی برای سلامتی و یکی از علل مهم مرگ در زنان می باشد [۹]. در این تحقیق نیمی از نمونه های مورد بررسی (۵۰٪ درصد) در مورد عوامل خطر سرطان پستان و خودآزمایی پستان آگاهی خوب داشته اند.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد فقط ۲٪ درصد از دانشجویان نمره آگاهی خوب و ۳۴٪ درصد خیلی ضعیف و ۶۱٪ درصد نمره آگاهی متوسط داشتند. اما مطالعه Sirin و همکاران در ترکیه در سال ۲۰۰۶ میزان آگاهی بالاتری (۵۳٪ درصد) در زنان نشان داد. به نظر می رسد علت این تفاوت بین ایران و کشورهای در حال توسعه به دلیل تأکید بیشتر و اطلاع رسانی بهتر و مناسب تر در مورد عوامل خطر، تشخیص زودرس و روش های پیشگیری از سرطان پستان، در بین زنان باشد [۹].

مطالعات مختلفی پیشنهاد می کنند که بهبود سطح آگاهی و نگرش جامعه نسبت به سرطان پستان می تواند نقش مثبتی بر رفتارهای غربالگری زنان جامعه داشته باشد.

همچنین کریمی و سام معتقدند که پایین بودن سطح آگاهی زنان درباره واقعیت های سرطان پستان، ناآگاهی نسبت به اهمیت خودآزمایی

پستان و روش انجام آن و فقر اجتماعی از جمله عوامل موثر در عدم مراجعه در مراحل اولیه ای این سرطان می باشند [۵].

در زمینه عملکرد، نتایج این مطالعه نشان داد، ۵۱ درصد از روش خودآزمایی پستان آگاهی داشتند ولی فقط ۳۷ درصد این عمل را یکبار در ماه به طور منظم انجام می دهند که با نتایج مطالعات مشابه که در بین زنان ایرانی صورت گرفته است، مطابقت دارد [۱۶۸]. در صورتی که در مطالعه ای که در سال ۲۰۰۹ در بین ۱۰۰۰ نفر از زنان آسیا انجام گرفت، مشخص گردید که ۵۳ درصد این افراد خودآزمایی را به طور منظم انجام می دادند و این می تواند به دلیل تفاوت های فرهنگی و اجتماعی در جوامع مختلف باشد [۸]. در تایید مطالب فوق، مطالعات دیگری نیز به همین نتایج ذکر شده دست یافته اند [۱۲۵].

همچنین در مطالعه حاضر، ۴۱٪ درصد از افراد تحت مطالعه، یک بار در سال به طور منظم برای انجام معاینه به پزشک مراجعه می کردند که نتایج مطالعه انوری و همکارانش نیز با یافته اخیر مطابقت دارد [۸].

در این مطالعه در بین دلایل عدم انجام خودآزمایی پستان سهل انگاری و فراموش کردن ۳۴٪ درصد، عدم اطلاع از انجام آن ۲۷٪ درصد را به خود اختصاص داده که تقریباً مشابه نتایج مطالعه انوری و همکاران می باشد و عدم احساس مشکل، بیشترین درصد برای عدم مراجعه به پزشک می باشد [۸].

در بین منابع کسب اطلاعات، اینترنت بیشترین سهم را داشته (۲۹٪ درصد) و کتب دانشگاهی در رده دوم قرار دارد؛ ولی در مطالعه ای انوری و همکاران کتب دانشگاهی رتبه اول کسب اطلاعات بود و در مطالعه ای که در بین ۱۰۰۰ نفر از زنان آمریکا انجام شد، ۶۶ درصد افراد اطلاعات خود را از طریق تلویزیون کسب کرده بودند [۸].

سطح آگاهی باعث رفتار مثبت تر افراد می شود و بر روی انجام خودآزمایی پستان و مراجعه به پزشک تأثیر دارد. از آنجایی که آگاهی و عملکرد ضعیف دانشجویان نسبت به روش های غربالگری نشان دهنده عدم ارائه اطلاعات و آموزش کافی به آنها بود. بهتر است متصدیان امر آموزش و به خصوص دست اندرکاران خدمات بهداشتی درمانی در جریان این امر قرار گرفته و برنامه های آموزشی مناسب در مورد افزایش آگاهی افراد به روش های مختلف از جمله کلاس های آموزشی، برنامه های مشاوره دانشجویی در خوابگاه یا دانشکده، بروشور و پمفلت، سامانه پیامکی در مورد توضیح سرطان پستان پیشنهاد می شود.

References

منابع

- Salimi Pormehr S, Kariman N, Sheykhani Z, Alavi Majd H. Investigation of breast cancer screening tests performance and affecting factors in women referred to ardebil's health and medical centers, 2009. *Journal of Ardabil University of medical sciences (jaums)*. 2011; 10(4): 310-18. [Persian]
- Kashfi S M, Khani Jaihooni A, Yazdankhah M. The effect of education about breast self-examination on knowledge, attitude and practice of women in Nourabad Mamasani health clinics, 2009. *Pars Journal of Jahrom University of Medical Sciences*. 2012; 10(1): 40-5. [Persian]
- Nooshinfar E, Bashash D, KHoda Karami N, Mohamadi G, Taghavi A, SHahani M, Hooseini L, Akbari ME. Melatonin and its importance in breast cancer prevention and treatment (a purposed review article). *Iranian journal of obstetrics, gynecology and infertility*. 2014; 17(118): 10-21. [Persian]
- Hashemian M, Heidarnia A, Amin Shokravi F, Akaberi A, Lmyyan M, KHassan Poor K. Survey of Believe Perceived in Women with Positive Family History of Breast Cancer and Its Prevention Methods. *Iranian Journal of Obstetrics, Gynecology and Infertility*. 2013; 15(35): 17-24. [Persian]
- Naghbi A, Shojazadeh D, Montazeri A, Yazdani CHerati J. Studying Knowledge, Attitude and Behavior of Breast Cancer Screening Methods among Behshahr Dwelling Women. *Iranian journal of health sciences*. 2013; 1(2):75-82. [Persian]
- Soltanahmadi J, Abbaszadeh A, Tirgari B. A survey on the rate and causes of women's participation or nonparticipation in breast and cervical cancers screening programs. *Iranian journal of obstetrics, gynecology and infertility*. 2010; 13(3): 37-46. [Persian]
- Heravi Karimooi M, Poor Dehghan M, Faghihzade S, Montazeri A, Jadid Milani M. The Effects of Group Counseling on Symptom Scales of Life Quality in Patients with Breast Cancer Treated by Chemotherapy. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences*. 2006; 10(1): 10-22. [Persian]
- Mousavi HS. Knowledge, attitudes and practice of female students of Mashhad University of Medical Sciences in conjunction with the risk factors, diagnosis Early and methods of prevention of breast cancer. *Iranian Journal of Breast Disease*. 2012; 5(2-3): 30-43. [Persian]
- Mousavi M, Baharara J, SHahrokh Abadi KH, Zafar Bala Nezhad S. The effect of the extract on the expression of VEGF gene in breast MCF7 cells. *Journal of Kermanshah University of Medical Sciences*. 2014; 17(12): 749-58. [Persian]
- Mokhtary L, Khorami Marekani A, Habibpour Z. assessing health beliefs and breast cancer early detection behaviors among female healthcare providers in Tabriz health centers. *Journal of Nursing Research Center of Tehran University (Iran Journal of Nursing)*. 2013; 11(4): 299-308. [Persian]
- Naghbi A, Vahid SHahi K, Yazdani J, Nooshenaie F. Knowledge, attitude and practice of male community health workers in mako township, iran about breast self-examination. *Journal of school of public health and institute of public health research*. 2009; 7(2): 61-8. [Persian]
- GHazanfari Z, Mohamad Alizade S, Ezat Talab F. Knowledge, Attitude and Practice (Kap) Study Regarding Prevention of Breast Cancer in Working Women of Chalooos City. *The Journal of Shahid Sadoughi University of Medical sciences (JSSU)*. 2006; 14(2): 51-55. [Persian]
- Firooze F, Tabeshian A, Karim Abade N, Hassanzade A. The effect of instruction on students' knowledge and attitude towards breast. *Qom University of Medical Sciences Journal*. 2011; 4(4): 21-26. [Persian]
- Sim HL, Seah M, Tan SM. Breast cancer knowledge and screening practices: a survey of 1,000 Asian women. *Singapore Med* 2009; 50(2):132-38. [Persian]
- Michael N Okobia, Clareann H Bunker, Friday E Okonofua, Osime U. Knowledge, attitude and practice of Nigerian women towards breast cancer: A cross-sectional study. *World Journal of Surgical Oncology*. 2006; 4(11).

16. Karimi M, Hassani M, Khoram R, GHaffari M, Niknami SH. The effect of education, based on health belief model on breast self- examination in health liaisons of zarandieh city. *Journal of East physician*. 2009; 10(4): 283-294. [Persian]
17. Yavari P, Mehrabi Y, Poor Hosseingholi MA. Knowledge and Practice of Women toward Breast Self -Examination: a Case-Control Study. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*. 2005; 5(4): 371-77. [Persian]
18. Farshbaf Khalili A, SHahnazi M, GHahvechi A, Torabi SH. Performance conditions of breast cancer screening methods and its efficient factors among women referring to health centers of Tabriz. *Iranian journal of nursing research*. 2009; 4(12-13): 27-38. [Persian]
19. Godazande GH, Khani H, Khalilyan A, Atarod Z, Firouzjai M, Partoey A, et al. The knowledge and practice of women over 15 years of Sari city Compared to breast cancer. *Journal of Mazandaran University of medical sciences*. 2006; 16(52): 64-76. [Persian]
20. Khani H, Moslemizade N, Montazeri A, Godazande GH, GHorbani A. Breast cancer prevention: knowledge, attitudes and practices among Iranian health workers in southern coastwise of the Caspian sea in 2006: a multi-center study. *Iranian quarterly journal of breast disease*. 2008; 2(1): 28-37. [Persian]
21. Besharat S, Bakhshande Nosrat S, Rabei M. Awareness of the female students, health care personnel and patients to self breast exam. *Iran journal of nursing (ijn)*. 2004; 17(39): 71-8. [Persian]
22. Banaeian SH, Kazemian A, Khayri S. A survey of knowledge, attitude and practice of referring women to health centers Boroujen to breast cancer screening methods and factors affecting it. *Semi-annually Shahrekord University of medical sciences journal*. 2006; 7(4): 28-34. [Persian]
23. Fayazi S, Aarabi M, Bagheri M, Latifi SM, Basiri GH. A study on knowledge, attitude and practice of breast self-examination among female students in the Ahvaz University of Medical Sciences (short communication). *Jentashapir journal of health research (jentashapir)*. 2013; 4(1): 73-79. [Persian]

Awareness of female nursing, midwifery and para-medicine students of Hormozgan University of Medical Sciences in relation to the risk factors, prognosis and prevention of breast cancer

Sima Torki Zadeh¹ Zahra Soltanian¹ Nasrin Davaridolatabadi^{2*}

1. BS Student, Health Information Technology, Student Research Committee, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

2. Assistant Professor, Health Information Management, Faculty of Para Medicine, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

(Received 12 Feb, 2017

Accepted 14 Aug, 2017)

Original Article

Abstract

Introduction: As the most prevalent malignant neoplastic cancer among women, breast cancer stands as the second common cause of mortality inducted by cancer worldwide. Since people's awareness affects their attitude and in turn positively affects the prevention of breast cancer and its timely prognosis, it helps to cut down on the mortality rate. This latter issue motivated the present study which aimed to investigate the awareness and practice of Nursing, Midwifery and Para-medicine students concerning breast cancer at Bandar Abbas University.

Methods: As a cross-sectional research, the present study was conducted among university students in the second semester of 2015-2016. The sample was selected through a randomized method and finally included 253 subjects. The data collection instrument was a questionnaire whose reliability and validity were already established in some other research. SPSS 19 was used for the statistical analysis of the data.

Results: The majority of subjects (61%) had an average score and only a few (2.3%) achieved a good score. No statistically significant correlation was found between the family background of breast cancer and the awareness score. Half of the subjects (51%) were aware of the breast self-test method but only 37% did it regularly every month. 41.6% visited a doctor annually for a test. Negligence comprised the highest percentage of refraining from the self-test. Feeling no pain (29.2%) was the most common cause of not visiting a doctor. The internet played a key role among the information sources.

Conclusion: Raising awareness contributes to positive behavior and affects the performance of self-test and visiting a doctor. Students' low level of awareness of how to diagnose breast cancer requires that healthcare staff as well as academics take a step to increase this awareness and practice through proper education and strategies.

Key words: Awareness, Student, Breast Cancer, Prognosis.

Citation: Torki Zadeh S, Soltanian Z, Davadridolatabadi N. Awareness of female nursing, midwifery and paramedicine students in relation to the risk factors, prognosis and prevention of Breast Cancer. *Journal of Modern Medical Information Sciences*. 2016; 3(1): 24-31.

Correspondence:

Nasrin Davaridolatabadi.

Assistant Professor, Health Information Management

Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran.

Tel: +98 9177679591

Email: davarim@gmail.com